

Izaja ob 4 zjutraj.
 Štane celoletno . 180 K
 mesečno . 15
 za zased. ozemlje 300
 za mostovstvo . 40
 Oglasi za vsak mm višine
 stolpca (58 mm) 2 K
 mali oglasi do 30 mm
 stolpca (58 mm) 1

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Uredništvo:
 Miklošičeva cesta št. 16/7
 Telefon št. 72
 Upravištvo:
 Sodna ulica št. 6
 Telefon št. 38.
 Račun kr. pošt. ček. urada
 šte. 11.842

Besedilo pogodbe med Italijo in Jugoslavijo.

Kraljevina Italija in kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev želita utrditi med seboj iskreno prijateljstvo in prisrčno razmerje v skupno dobro obeh narodov. Kraljevina Italija priznava, da je sosedna država s svojim nastankom dosegla enega svojih najvišjih vojnih ciljev.

N. V. kralj Italije je imenoval za svoje pooblaščenca cav. Giovanni Giolitti, ministrskega predsednika in ministra notranjih zadev; grofa Karla Sforza, ministra zunanjih zadev; profes. Ivana Bonomi, ministra vojne. N. V. kralj Srbov, Hrvatov in Slovencev je imenoval za svoje pooblaščenca gg. Milenka Vesniča, predsednika ministrskega sveta; dr. Ante Trumbića, ministra zunanjih zadev in Kosto Stojanovića, ministra financ. Ti so medsebojno predložili svoja pooblastila, ki so bila priznana kot veljavna, in so se pogodili kakor sledi:

Čl. 1. Med kraljevino Italijo in kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev se ugotovi sledeča meja:

od gore Peč (kota 1511), ki je skupna vsem trem mejam med Italijo, Avstrijo in kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev, do gore Jalovec (kota 2643) mejna črta, ki se bo ugotovila na terenu samem in ki pojde v glavnem s severa na jug ter seče koto 2277 (Ponco);

za Jalovcem črta, ki sledi razvodju med soško in savsko kotlino od Krena pa do Triglava (kota 2863) potem razvodje med soško in savsko kotlino od Bohinja do severoiztočnega pobočja gore Možič (kota 1602), tako da se dotika kote 2348, Vogla (kota 2003), Lavševiča, koto 2056) in Kuka;

Od severoiztočnega pobočja Možiča na iztočno pobočje Porezna (kota 1631) pojde črta, ki se ugotovi v terenu, v splošni smeri od severa na jug. Od iztočnega pobočja Porezna (1631) na zapadno pobočje Blegoš (1562) pojde črta, ki se ugotovi v terenu, v splošni smeri od zapada na iztok, tako da ostanejo Davče kraljevini SHS, Novaki pa Italiji; od zapadnega pobočja Blegoš (1562) na iztočno pobočje Bevka (1050) pojde črta, ki se ugotovi v terenu s splošno smerjo severoiztočno jugozapadno, tako da ostanejo vasi Leskova, Kopačnica in Zavodnje kraljevini SHS, oba prelaza pri Podlanišču pa Italiji;

od zapadnega pobočja Bevka (1060) do neposredno zapadne vasi Hotedrščica pojde mejna črta, ki se ima ugotoviti v terenu in ki pušča vasi Javorji dol, Ziri, Opače, Hlevisče, Rovte in Hotedrščico kraljevini SHS, Praprotno brdo (1006) in vasi Vresnik, (južno Zirov), Breznik (zapadno Zirov), Zavratac in Medvedje brdo Italiji;

Odtod gre meja do vasi Zelše, črta, ki se vije najpogostej na zapad ob jarku pri vojni cesti s Hotedrščice na Planino, tako da pušča kraje Planino, Unec, Zelše in Rakek kraljevini SHS;

od Zelš do Cabranke pojde linija, ki se ima ugotoviti v terenu s splošno smerjo od severozapada na jugoiztok in ki poteka najprej po iztočnem pobočju Javornika (kota 1268), ter pušča vasi Dolenjo vas, Dolenje, Jezero in Otok kraljevini SHS, višine 875,985 in 963 pa Italiji;

Odtod gre meja na iztočne obronke Biške gore (kota 1236) in Plece gore (kota 1067), tako da dobi Italija Leskovo dolino. Črta prereže razpotoja na koti 912 zapadno Škodovnika in na koti 1146 iztočno Cifre (kota 1399), doseže Cabranko, ki ostane na italijanskem teritoriju, skupaj z vožno cesto, ki vodi po iztočnih pobočjih Snežnika z Leskove doline do Cabranke.

Od Cabranke do Griže (kota 502) vodi črta, ki se ima ugotoviti v terenu, v splošni smeri s severoiztoka na jugozapad in ki poteka iztočno od Trstenika (kota 1243) ter se dotika kote 817 južnoiztočno Suhove, se obrne južno Zidovja (kota 660), potem iztočno Griže in pušča vasi Klano in Brezo Italiji, Studeno pa kraljevini SHS.

Od Griže (kota 502), do meje države reške pojde črta, ki se ima ugotoviti v terenu in ki ima splošno smer s severa na jug, do vozne ceste iz Rupe v Kastav približno na pol poti med Jurčiči in Spinčiči, potem čez to cesto in v ovinku zapadno vasi Mizeri in Trinajstiči, ki ostanejo kraljevini SHS; potem doseže vožno cesto iz Matulj v Kastav do razpotoja iztočno Matulj; na cesti iz Reke v Kastav doseže severno mejo svobodne države reške in sicer točno ob severni točki vasi Rubeši 500 m južno trojnega razpotoja na zapadu Kastava.

V kolikor se ne bo italijanski teritorij določal po regularnih cestnih zvezah, zgoraj navedenih, in po trojnem razpotoju zapadno Kastva, bodo te ceste na polno in svobodno rabo toliko kraljevini Italiji, kolikor svobodni državi reški.

Čl. 2. Zadar in spodaj navedeni teritorij se priznava za bistven del kraljevine Italije. Zadarski teritorij obsega mesto in katastrafno občino zadrsko ter katastrafne občine ali frakcije Borgo Erizzo, Črna, Bokanjac in oni del frakcije Dikla, ki ga določa črta od morja okrog 700 m južnoiztočno vasi Dikla v ravni smeri severoiztočno do kote 66 (Gruž). Specialna konvencija bo ugotovila vse, kar se tiče izvršitve tega člena z ozirom na zadrsko občino in njeno razmerje napram okrožju in provinciji Dalmaciji. Uredila bo tudi medsebojne odnose med teritorijem, priznanim kraljevini Italiji, in ostalim teritorijem, ki je dosedaj bil del iste občine, okraja in province in ki spada kraljevini SHS. Uredila bo tudi pravico razdelitve dežele in občinske lasti in dotičnih arhivov.

Čl. 3. Ravnotako so priznani kot sestavni deli kraljevine Italije otoki Cres in Lošinj z manjšimi otoci in skalinami, ki so v dotičnih sodnih okrajih, ter manjši otoki in skaline, ki leže v administrativnih mejah istrske province, ter otoki Lastva in Pelagruž s sosednimi otoci.

Vsi drugi otoki, ki so bili pod prejšnjo avstrijsko-ogrsko monarhijo se priznavajo kot sestavni deli kraljevine SHS.

Čl. 4. Kraljevina Italija in kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev priznava popolno svobodo in neodvisnost države Reke ter se obvezuje, da jo bosta respektirali na večne čase. Reško državo tvorijo:

a) Corpus separatum, ki ga tvori sedaj reško mesto in okraj.

b) Pas ozemlja, nekdanj istrskega, ki ima sledeče meje: na severu: črta ki se ima ugotoviti v terenu in ki prične neposredno južno kraja Kastva in doseže na cesti od Sv. Matije na Reko mejo corpora separatuma, ter pušča Serdoče severno Mostov kraljevini SHS, celo vožno cesto severne železnice na Matulje in trojno razpotoje na koti 277, ki vodi zapadno Kastva na Rupo, pa državi reški. Na jugu: črta, ki vodi od Matulj do morja pri Preluki in ki pušča železniško postajo in kraj Matulje Italiji.

Čl. 5. Meje na ozemlju, ki se govori o njih v predstojajočih členih, bodo trasirane na terenu razmejivne komisije, sestavljene iz zastopnikov Italije in kraljevine SHS. V slučaju nesoglasja odločuje brezprizivna ar-

bitražna predsednika švicarske republike.

Čl. 6. Kraljevina Italija in kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev kliče konferenco strokovnjakov obeh držav in sicer v teku dveh mesecev, ko postane ta pogodba pravomočna. Ta konferenca mora v najkrajšem času predložiti obema vladama najtočnejše predloge, po katerih bi se mogli oživotvoriti najiskrenejši gospodarski in finančni odnosi med obema državama.

Čl. 7. Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev izjavlja, da bo priznala v korist italijanskih državljanov in italijanskih interesov v Dalmaciji sledeče: 1.) koncesije gospodarskega značaja in obveznosti proti državam katerih naslednica je kraljevina SHS se priznavajo v polnem obsegu do 12. novembra 1920. Vlada kraljevine SHS se zaveže, priznati vse odnose pogodbe prejšnjih vlad. 2.) Kraljevina SHS priznava Italijanom, ki so pripadali do 3. novembra 1918 teritoriji bivše avstro-ogrske monarhije in katera je v smislu mirovnih pogodb z Avstrijo in Ogrsko in z našo pogodbo priznana kot sestavni del kraljevine SHS, da ima pravico opcije italijanskega podanstva v roku enega leta. Ta opcija pa jih ne veže da prebivajo izven mej kraljevine SHS. Oni ohranijo svobodno uporabo svojega jezika in vere z vsemi možnostmi, ki se tičejo te pravice. 3.) Diplome in drugi vseučilišni naslovi, ki so jih dobili državljani SHS na vseučiliščih in drugih visokih šolah v italijanski kraljevini, prizna vlada SHS kot veljavne na svojih teritorijih in jih izenači z diplomami in naslovi pridobljenimi na svojih vseučiliščih in visokih šolah. V istem smislu se uredi tudi vprašanje študij na visokih šolah v kraljevini SHS, ki jih bodo pohajali italijanski državljani in obratno na italijanskih visokih šolah, katere bodo pohajali državljani SHS.

Čl. 8. V interesu dobrih intelektualnih in moralnih odnosov obeh narodov bodejo obe vladi kar najhitreje zaključili konvencijo, ki bo imela za nalogo, pospešiti intimni vzajemni razvoj kulturnih odnosov med obema državama.

Čl. 9. Ta pogodba je redigirana v dveh izvodih v italijanskem in srbohrvatskem jeziku. V slučaju nesoglasja je merodajen italijanski tekst, ki je napisan v jeziku, katerega razumejo vsi delegati.

Vesnić I. r. Trumbić I. r. Stojanović I. r. Sforza I. r. Bonomi I. r.

Giolitti I. r. Ceremonija podpisa

Santa Margherita, 13. nov. ob 9.40 (Pos.) Jadranska pogodba in konvencija o obrambni zvezi med Italijo in Jugoslavijo je bila podpisana proti 2 uri ponoči. Podpis se je zavlekel, ker je bilo treba izdelati pogodbo tudi v našem jeziku. To delo je izvršil minister Trumbić v hotelu Imperial. Ostali delegati so se po slavnostni večerji zorali v salonu vile Spinola ter so čakali na dr. Trumbića. Navzoča je bila tudi grofica Sforza. Redigiral se je medtem tekst komunikativ in razpravljal se je o postopanju za zaključitev trgovinske in vojaške konvencije. Okrog ene ure se je vrnil dr. Trumbić. Sejo je otvoril Giolitti, na kar sta bila prečitana oba teksta pogodbe. Prvi so podpisali jugoslovanski delegati Vesnić, Trumbić, Stojanović, nato pa Italijani. Po podpisu so se delegati poslovili. Jugoslovanski odpuščaj ob 10. s posebnim vlakom v Beograd, italijanski pa popoldne v Rim.

Kdo bo ratificiral pogodbo z Italijo.

Rim, 13. novembra. „Temps“ poroča: Delegat Bonomi je izjavil: Ker se je pojavil dvom, ali bo Jugoslavija pogodbo ratificirala, moram izjaviti, da jo bo po avtentičnih informacijah ratificirala s kraljevskim ukazom. (Kdo je dal gospodu Bonomiju to avtentično informacijo? Kraljevski ukaz je mogoč le na podlagi sklepa ministrskega sveta. Mi pa zahtevamo, da gre ratifikacija pred parlament! Op. ured.)

Gospodarska pogodba med Jugoslavijo in Italijo.

Rim, 13. novembra. Dopisnik „Messaggera“ javlja iz Sante Margherite, da bo gospodarska pogodba, ki se ima skleniti med Jugoslavijo in Italijo, vsebovala tri glavne točke, in sicer: priznanje vseh pravic in svobostim italijanskih podjetij in italijanskega kapitala v Jugoslaviji; dovolitev posebnih olajšav za vse italijanske gospodarske inicijative in zaključitev obširne trgovske pogodbe s finančnimi in pomorskimi konvencijami. Med italijanskimi podjetji se omenjajo premogokopi v Dornišu ki morejo zadovoljevati dalmatinsko industrijo in lokalni promet, kakor tudi promet z Italijo, izkoriščanje vodnih moči na Krki in Cetini, kakor tudi cementna podjetja v Splitu. Italija bi investirala svoj kapital za zgradbo novih železnic, mostov in cest, ki tako primanjkujejo Jugoslaviji, za racionalno eksploatacijo slavonških gozdov in dalmatinskih vodnih moči. Kar se tiče gospodarskih zvez, bi Jugoslavija za svoje poljedelske produkte dobila v zameno vse industrijske italijanske produkte; Jugoslavija bi mogla izvažati predvsem živila, in sicer žito, svinje, dalje tobak in les. Italija bi pa vračala železniški material, prevozna sredstva in usnje. V tem smislu so se že vršili razgovori med Stojanovićem in Volpijem, ki sta se v načelu sporazumela in se zedinila v tem, da se mora skleniti kar najprej trgovska pogodba, ki bo vsebovala gori navedene točke, ki bo takoj vzpostavila reden železniški in pomorski promet in določila olajšave v železniških in carinskih tarifah, kakor snlošno v vseh vprašanjih, ki se nanašajo na gospodarske in finančne odnose obeh držav.

Rim, 13. novembra (Izv.) Med Italijo in Jugoslavijo je dogovorjeno, da se sklene trgovinska pogodba najkasneje v dveh mesecih. Poročanja se bodo vršila v Beogradu. Pri tej priliki obišče Beograd tudi italijanski zunanji minister grof Sforza.

Vesnić je izgubil duševno ravnotežje in daje blazne izjave.

Santa Margherita Ligure, 12. novembra ob 2. (Pos.) Po končani konferenci naših delegatov je sprejel ministrski predsednik Vesnić naše novinarje in jim izjavil: Vi sami ste bili priče, v kak težkem položaju se je nahajala naša delegacija, ali vendar nismo obupavali nad končnim uspehom pogajanj. Vedno smo verovali v skupnost interesov obeh narodov. Dejsvo, da sta obe strani mnogo žrtvovali (!!) najbolji je dokaz, da je naš sporazum kar najbližji takemu sporazumu, ki se more smatrati kakor edina mogoča in pravična rešitev! Vse to moramo vzeti v obzir ako presojamo posamezna dejstva, da smo dosegli z Italijo prijateljske odnose, ki utirajo naš mednarodni položaj, posebno glede zlobnih intrig, ki so se godile dosedaj v ozemstvu proti edinstvu naše države.

D'Annunzio na delu.

Kraljevica, 13. novembra. Iz Reke javljajo, da je D'Annunzio včeraj popoldne izdal proglas, v katerem naznaja, zasedbo Kraljevice in Bakra. Po istem poročilu se je zasedel otok Krk ter Kastav. Okupacija se je izvršila prošlo noč.

Velik protestni shod proti nasilju, izvršenim nad našim narodom v Santa Margheriti Ligure, se vrši danes v nedeljo ob 1/2 11. dopoldne v veliki dvorani hotela Union.

Sklicuje za slovenski nadstrankarski odbor. — Slovenci, pridite vsi!

Trumbićeva izjava.

S. Margherita, 13. novemb. (Pos.) Minister za zunanje zadeve Trumbić je sprejel danes ponoči našega posebnega poročevalca. Trumbić, ki se ni udeležil banketa, je ravno študiral načrt pogodbe. Izjavil je našemu poročevalcu: „Končali smo spor, ki se je zavlačeval tako dolgo, ker so temeljni interesi bodočnosti naše države zahtevali, da se ta spor konča. Interes državne celine nam je narekoval potrebo, da smo pristali na neizbežne in težke žrtve, ki smo jih prinesli našemu narodnemu edinstvu. Naši bratje, ki niso tako srečni, da bi pripadali naši novi državi, naj bodo prepričani, da je ta naša žrtve bila neizogibna posledica razmer. V našo korist je, da smo prišli do neposrednega sporazuma. Delo naših delegatov je sedaj predloženo sodbi našega naroda. Ali samo bodoče generacije bodo mogle izreči svojo končno sodbo. Bolesi našega naroda, žrtve sporazuma ne čuti nikdo bolj, kakor mi, ki smo sklenili ta sporazum. Toda naša dolžnost je bila, da delamo s stisnjenimi zobmi kot odgovorni predstavniki dvanaestmilijonskega naroda, ki v teh usodepolnih časih ni mogel živeti v negotovosti brez določenih mej na vseh straneh. Sporazum z Italijo pomagal bo naši državi, da tudi na zunaj pokaže svojo moč. Sedaj pa je dolžnost našega naroda, da izkoristi v svojo srečo ujedinjenje in svobodo, katero je dobil.

V temi in megli domov...

Logatec, 13. novembra. Jugoslovenska delegacija, ki bi se imela v prvih večernih urah pripeljati v domovino, je bila obveščena, da se pripravljajo v Ljubljani in Zagrebu demonstracije. Zato je bil njen poseben vlak v Italiji zadržan in bo pasiral Ljubljano in Zagreb tako pozno, da delegatov ne bo mogoče pozdraviti.

Ljubljana, 14. novembra. Poseben vlak z jugoslovensko delegacijo prispe šele ob 3. zjutraj v Logatec.

Novi italij. poslanik

Rim, 13. novembra. (Izv.) Takoj po ratifikaciji pogodbe bo imenovala italijanska vlada svojega poslanika v Beogradu. Kot najresnejši kandidat se smatra com. Volpi. Mesto italijanskega poslanika je bilo od znane afere princa Borghese nezasedeno.

Razna poročila.

Zagreb, 13. novembra. (Izv.) „Narodna Politika“ je priobčila iz Beograda vest, da je ban dr. Lajinja denunciral ljubljanskega škofa Jegliča IV. armijski oblasti, da stoji na čelu zarote, ki hoče prekiniti vsako vez s Karagjorgievič. Škof Jeglič da je nato pozval bana, naj te obdolžbe dokaže ali pa prekliče, naka pa ban sploh ni odgovoril. Današnji „Hrvat“ dodaja k aferi sledeče: Raz je sicer, da je ban dr. Lajinja prejel od ljubljanskega škofa pismo, na katero še ni odgovoril. Res pa je tudi, da ban ni pisal nobenega pisma, s katerim bi mogel razžaliti škofa Jegliča.

Kodanj, 13. novemb. (Izvirno.) Wranglova armada je v brezupnem položaju. Boljševiške čete so prodrele na Krim. Prebivalstvo obupano beži. Vsak promet je ustavljen. Katastrofa je neizogibna.

Budimpešta, 13. novembra. (Izv.) Vlada je razkrila zaroto, ki je pripravljala za 15. november velik puč, ki naj bi onemogočil ratifikacijo mirovne pogodbe in uvedel nov režim. Organizator je društvo probudilačih se Madžarov. Mnogo oseb je bilo aretiranih.

Ljubljana, 13. novembra.

Danes je objavljen dokument iz S. Margherite. Ne pri nas, kjer se uradni krogi o njem ne vedo. Pač pa v vsem italijanskem novinstvu. Naravno: zmagovalac v trumfu objavlja, premagane se stidi.

Ves narod je edin: tako sramotnega dokumenta Jugoslavija se ni podpisala. V zgodovini narodov prihajajo srečni in nesrečni dnevi. Ravno naš narod ima največ nesrečnih. A ti nesrečni dnevi so slavni. Kosovo je dan naše časti.

Santa Margherita se ne more označiti kot časten dan v naši historiji. To čutimo vsi Srbi, Hrvati in Slovenci. Samo eden je ki o tem dnevu sanja od mladostnih let, kakor je povedal dopisniku „Corriere della Sera“. Eden je, ki vidi zarjo nove sreče za Jugoslavijo in ki se topi radosti radi novoutrujenega prijateljstva Srbov, Hrvatov in Slovencev z — Italijani.

Ta mož je naš ministrski predsednik — Vesnić. Dr. Trumbić ni šel na rabeliško „časno večerjo“. Čutil je, da ga je porazil Giolitti. Ta čas pa je delal avdienco Vesnić in pripovedoval o neizmerni svoji sreči, o tem, kako sta obe stranki „žrtvovali in popuščali“. Krvava ironija. Vesnić se veseli, da je za par sto Italijanov zagotovljeno vse možno manišinskih pravic, za milijon Jugoslovenov pa prav nobene.

Italijane skrbi, kaj bo z ratifikacijo njihovega diktata. V Jugoslaviji, namreč ni vse Vesnić. V Jugoslaviji je tudi nekaj Jugoslovenov. Zato je Italijane skrbelo: g. Vesnić jih je že pomiril, da bo Jugoslavija pogodbo ratificirala s — kraljevsko naredbo, ki se predloži parlamentu naknadno v odobritev.

Ze včeraj smo javili našo zahtevo, da se skliče parlament. In če vlada misli, da sedanje predstavništvo ni dovolj jak predstavitev naroda, naj pride stvar pred ustavotvorno skupščino. Vesnićeva vlada ne more ravno reči, da je eksponent volienega zastopstva naroda. To bo lahko rekla šele nova vlada, ki se sestavi meseca decembra.

Vprašanje zapadnih granic je gosp. Vesnić rešil tako, kakor da je tuje v lastni domovini. Rešil ga je proti življenjskim interesom Slovencev in Hrvatov, ki so danes obenem življenjski interesi Srbov. Mi poznamo nazore Srbov v tej stvari: rešil ga je proti časti slavne srbskega plemena.

Dostavljamo skromno mnenje: Vesnić problema ni rešil. In čim bolj je vse sprejel in navdušen podpisal, toliko bolj je onemogočil, da se kdaj ratificira ta famozni sporazum.

Italijanska zmaga je velika. Prevelika je, da bi mogla obveljati. Italija ni računala s tem, da se nemožnih stvari od nas zahtevati ne more. Niti če bi bil tak „mir“ ratificiran, ne bi držal. Dokaz Versailleski mir. Do ratifikacije pa je še daleč.

Ako bomo Slovenci v tem vprašanju složni, ako nas bo podpiralo vse, kar med Srbi in Hrvati čuti zares jugoslovensko, ostane sporazum v S. Margheriti koček papirja, lep spomin za rimske arhive.

Politične beležke.

+ Kriza na Češkem. Iz Praga: Konflikt ki je nastal radi spomenika cesarja Jožefa v Teplicah je izzval eno najtežjih kriz odkar obstoja Českoslovaška. Vzroki krize pa so globlji in tiče predvsem v rešitvi vprašanja prevzetja starega avstrijskega vojnega posojila in naraščajoče agitacije na Slovaškem. Predsednik Masaryk je radi porušitja spomenika obliubil preiskavo in kaznovanje nepokornih čet. V to svrhu je bila sestavljena komisija iz 8 Čehov in 4 Nemcev, ki so odgovorili v Teplice. Do sklene preiskave nemški meščanski poslanci in senatorji ne pojdejo v zbornico. Izjavili so, da jim pri tem ne gre toliko za topli spomenik, kolikor za vprašanje, ali ima vlada sploh še kaj avtoritete. Eksodns 39 nemških poslancev pa nikakor še ne pomeni za zbornico, ki šteje 282 poslancev. neoklenčnosti. Vlada dosedaj še ni demisionirala, in naibže tudi ne bo. Odstopil je le finančni minister dr. Engliš, ki ni mogel spraviti pod streho svoje uradniške predloge.

+ Obsedno stanje nad Krimom je proglasil general Wrangel.

+ Amerika je zahtevala. Italijanski odpravnik poslov v Washingtonu je brzojavil italijanskemu zunanjemu ministru, da je ameriška vlada formalno izjavila, da se bo smatrala srečno, odobriti kakršnokoli rešitev jadranskega vprašanja po direktnem sporazumu italijanske in jugoslovanske vlade.

Iz državnega odbora.

Nova volišča. — Spremembe pri starih voliščih. — Popravki tiskarskih dogreškov. Novoimenovani predsedniki. — Nobenih izprememb več.

Beograd, 12. novembra.

Zadnji teden so se vršile več dni seje državnega odbora, na katerih so se reševala razna dopolnila in razne izpremembe že objavljenih volišč in volilnih predsednikov. Predvsem so se rešile prošnje imenovanih predsednikov glavnih volilnih odborov, ki ne morejo vršiti edine jim dolžnosti. S karko je bilo izbranih sedem novih predsednikov raznih glavnih volilnih odborov. Med drugimi sta prosila za namestnika Stojan Protić in pa višji sodni svetnik Gabrijeljč iz Ljubljane.

Danes je bilo končno vse še potrebnno delo za Slovenijo. Državni odbor je vpoštoval vse od pobrajinske vlade v Ljubljani predlagane izpreminjavalne in dopolnjevalne predloge.

Za nova volišča so določene občine: Korje, Lemberg in Ruše, ki so bile pri prvotnem natisu volišč pomočnikom izpuščene. Za predstavnika volilne komisije v Kozjem je imenovan B. Romih, sodnik v Kozjem, v Lembergu Jakob Božič, avskultant v Celju, v Rušah pa Josip Tomček, okrajni sodnik v Mariboru. Mesto volišča Muretinci št. 170 (okraj Ptuj) določi se za volišče Sveta Marijeta, mesto volišča Gradšče št. 179 (okraj Ptuj) določi se za volišče Lirovci, mesto volišča Markla vas št. 184 postane volišče Trnava-Sela. K volišču Plitviški vrh št. 86 se pritegne več novih občin. Občina Lož voli le na volišču Stari trg, k volišču Lukovica št. 33 (okraj Kamnik) se pritegne tudi občine Prevoje, Rafolice, Spodnje Koseze in Zlato polje. Občini Predvor in Velosovo imata volišče v Predvoru št. 72 (okraj Kranj). Tiskarski skrat je namreč razdelil Jezersko na dve volišči. K volišču Studenec št. 143 se pritegne med prepisovanjem izpuščeno občino Tomišelj. Zaporedne številke volišč v mariborskem volilnem okrožju od 87 do 97 se premaknejo nekoliko višje, ker so bile po tiskarski pogreški nižje postavljene.

Izmenje volilnih predsednikov. V St. Juri (okraj Celje) gre Juro Deržek, not. kand. v Celju. (Franc Vesnić odpade.) V Trbovlju I gre dr. Fran Kraučič, dež. sod. svetnik v Celju. (Dr. Ernest Kalan odpade.) V Črešnjem (okraj Maribor) gre Ferdo Križan, not. kand. v Mariboru. (Dr. Florijan Kukovec odpade.) Predsednik volišča Stari log (okraj Kočevje) je Ivan Groznik, sodnik v Ljubljani. (Dr. Vilko Maurer odpade.) Predsednik volišča Oslica (okraj Kranj) je Juri Šumer, dež. sod. svetnik. (Ivan Scholmayer odpade.) V Stražišče (okraj Kranj) gre Ivan Vrančič, dež. sod. svetnik mesto Boleslava Bloudeka, na Tra'o (okraj Kranj) pa višji sodni svetnik Alojzij Zebre mesto Josip Levsteka. Za predsednika volišča v St. Lambertu (okraj Litija) je imenovan Alojzij Stoeger, sodni official v Litiji. (Ivan Vidmaier odpade.)

Drugi izpremembe Državni odbor ni sklenil. Tudi je šel na dnevni red preko poedinih protestov posameznih političnih grup in oseb, ki z objavljeno razdelitvijo volišč niso zadovoljne. Ako bi se hotelo izpreminjavalne predloge, ki so prišle od drugod, kakor od pokrajinskih vlad, vpoštevati, bi nastala zmeda, ki bi sploh onemogočila vršitev volitev. Državni odbor je končno sklenil, da se na vloge in izpreminjavalne predloge, ki pridejo na Državni odbor, od 11. t. m. naprej, sploh ne bo več oziral, ker je radi predložitih volitev nemogoče še kaj izpreminjati.

Volilna borba

v Volilne skrinjice za vse stranke, ki so predložile kandidate, morajo biti na vsakem volišču. Čezmo, da nekli klerikalni župani govore, da demokrat, če bi ne imeli povsod predstavitev (varuhov skrinjic), ne bodo postavili skrinjic. Županov nač nihče ne bo vprašal, komisariji (predsedniki komisij) pa bodo skrbeli, da bo povsod stala demokratiška skrinjica kot prva. Župane, ki begajo ljudi, da ponekod demokratiških skrinjic ne bo, treba ovaditi vništvu JDS.

v Komunistična stranka postavila je za volitev v konstituanto sledeče kandidate: za Ljubljano: 1. Dr. Milan Lemež, komisar v Ljubljani, 2. Zorja Marcel, strojevodja v Ljubljani, 3. Slamenjak Ludvik, zasebnik v Ljubljani, 4. Gabrovci Ivan, zidar v Spodnji Šiški. Kandidati za volilno okrožje Ljubljana-Novo mesto so: 1. Zorja Marcel, strojevodja, Ljubljana, 2. Mlakar Valentin, majši, rudniški strojnik, Teplice pri Zagorju, 3. Panjan Janez, posestnik, Čud-

no selo pri Črnomlju, 4. Košir Ciril, tovarniški delavec, Javornik, 5. Perdan Franc, kurjač južne železnice, Ljubljana, 6. Žagar Anton, knetski delavec, Čužna vas pri Trebeljnu, 7. Jerob Anton, posestnik in mlekar, St. Vid pri Stični, 8. Pirnar Josip, sedlar, Brod pri Novem mestu, 9. Zabukovec Franc, krojač in posestnik Lipsenj pri Gracovem, 10. Azman Anton, invalid in tesar, Kropa, 11. Grašič Josip, čevljar, Klanec pri Kranju, 12. Markič Marko, delavec Dolsko pri Ljubljani. — Kvalificirani kandidati: 12. Fabjančič Vladislav, profesor, Brezovica pri Ljubljani, 14. Dr. Milan Lemež, komisar, Ljubljana, 15. Sweiger Stanko, abs. jurist, Novo mesto. Njih namestniki: Mavrlje Milan, abs. geodet, Log pri Brezovici, Vesel Ferdo, akademični slikar, Grumlov pri Bukovici, Fugina Vojteh, inženir, Ljubljana.

v Šeši drja. Korošca se vsrjšo vsak dan prihodnjega tedna na Štajerskem. V to svrhu si je gospod minister dal pripeljati iz Beograda s posebnim vagonom svoj državni avtomobil. Država pripelje torej lepe novce za agitacijo klerikalne stranke.

* Dr. Korošec bo imel 16. t. m. v dvorani oficirskega doma v Mariboru svoj volilni shod. Odkod ta čast za oficirski dom? Ali je ta dvorana oficirskega doma identična s koncertno dvorano narodnega gledališča?

v V znamenju boja proti korupciji. Eden glavnih šlagerjev Deržičeve stranke je pozivljanje na boj proti korupciji. Dosedanje izkušnje s to stranko pa ne obetajo boju proti korupciji. Posebnih uspehov. Zadnjič so imeli narodni socijanci v Ljubljani shod. Udeleženci so dobili — polovično vožnjo od Južne železnice. Tam je namreč zaposlen šef stranke, Deržič, katerega prijatelj so haje zaupali gospodom od direktije da naj se ga bojijo, ker bo postal najbrže — minister železnice. Res je, da se čuti Južna železnica gospodu Deržiču obvezano. To je šef NSS takoj izrazil in v naši državi smo imeli čudo političnega shoda spol-frajkartami privatnega železniškega podjetja. To je vsekakor za NSS mnogo obetajoči začetek. Interesantno je tudi, da sta nakaznice za polovično vožnjo podpisovala gospoda Deržič in Tavčar.

v Kandidature NSS. Po krachu z doktorjem Ravnikom, ki so ga narodni socijanci in koncumacija postavili za nositelja njihove štajerske liste, je prevzel odgovornost za štajerski polom sam gospod Deržič, ki sedaj nosi listo NSS v Ljubljani in na Štajerskem, ker drugega niso mogli najti. Na kandidatih listah NSS so većinoma nezna-ne osebe.

Prosveta.

— Podbevska soareja: „Clovek z bombami“. Pesniške soareje so bile doslej pri nas nenavadne in — zdelo se je — tudi nemogoče. Ako je nastopala nova struja, zaprti so se enako misleči ljudje med štiri stene in so opravili to stvar med seboj. Tudi moderna, ki je imela izvajati težek boj s starimi korifeji, je na ta način — vzgajala sama sebe in je šele potem stopila na dan. Zapiski o „Zadruhi“ nam pričajo, kako resno so vzeli ti ljudje svoje delo. Mladi in najmlajši pa nečajo čakati, ampak so porabili ruske metode, ki jih je nam dobro popisal nekdo P. Golia v „Ljubljanskem Zvonu“. Kdor tam misli, da je pesnik, gre v kavarno ali v gostilno, sele za mizo, pobere vslopinjo in čita svoje pesmi. Pri tem ne manjka samohvale, n. pr.: Jaz, Severjagin, največji poet, navjnim itd. Ta način pesnikovanja je posebno zdaj primeren, ko je tisk tako drag. Pri nas so šli najmlajši delat pesniške srareje v dramsko gledališče. Podbevska smatrajo na tem polju za vodilno zvezdo. Soareja je bila še precej dobro obiskana: parter skoraj zaseden, istotako 5 do 6 lož, tudi nekaj balkona in galerije dihaško stojišče polno. Zastor se dvigne in pesnik Podbešek pristopi k mizi. Čita svoje ime in naslov in nato slede posamezne pesmi. Tu in tam se sliši kak smeh ob drastičnih izrazih in koncentričnih mislih parkrat je nastalo celo ploskanje. Ako se je Cankarju reklo, da je prišel s svojo umetnostjo blizu evanđelija in je rad rabil tudi njegovo preprosto dikcijo, je šla nova umetnost korak naprej in je zašla v iluzije in sanjarije apokalipse. Vsaj zdelo se je proti koncu, kot da bi poslušali skrivno razodetje svetega Janeza. In v tem obstoji cela Podbevska umetnost: grupirati največjetejše prizore drugega ob drugem, rabiti presenetljive primere in kazati nenavadne misli, ki naj izražajo najdrzejši polet preko zemlje in svetov, razlivali nad vsim skrivnostne barve in padati iz nebeskih sfer v najnadvadnejšo banalnost — skratka povedati vse, kakor on misli in čuti brez ozira na oblike in zakone — to je nova umetnost. V tem je nekaj novega, revolucionarnega in zato vab-

ljivega. Kakor v glasbi in steklarstvu ljivega. Kakor v glasbi in slikarstvu prinese ta smer tudi v slovstvu lahko novega življenja. Zato smatramo to soarejo za napredek, čeprav smo imeli v našem slovstvu že mnogo lepšega in večjega, kar se ni čitalo na odru. Napredek mislimo je v tem, da se je sploh vršila pesniška soareja — žal, da ne najboljše. Nam se je zdelo, da se je lam v neki loži Prešeren prav čudno smel, ko je gledal zbrano slovensko družbo, ki poslušala tako poezijo, in v drugi loži se nam je zdelo, da suče Cankar svoje brke z znanim svojim smehom. Kette pa se je skrli za steno in je zamišljeno gledal. Te vrste umetnost je po ceni: nekaj nesmislov pome-raš v visokih besedah z neznanimi resnicami — poišče neverjetnih in nenavadnih snovi — in treba ti je samo še odločnosti, prepričati druge, da je

to nekaj velikega. Drugod so se futurističnim dogodili kravali — mi smo poslušali mirno.

— Klavirski koncert Antona Trosta. Z ozirom na že objavljene podatke o edinem koncertu slovenskega klavirskega virtuozu Antona Trosta, ki se vrši danes v veliki dvorani hotela „Uniona“, hočemo navesti, da je našega umetnika, ki je dokazal tehnično znanje in izborni muzikalni okus, inozemski tisk zelo simpatično uvaževal kot interpreta in pianista. Pri lanskem koncertu v Zagrebu je sprejel kritika Antona Trosta z navdušenimi priznanji. Pričakujemo, da bodo tudi njegovi slovenski corioaki hoteli danes v „Uniona“ k njegovemu koncertu.

— Koncert Thierry-Brezovšek v Mariboru, ki je bil določen za 19. t. m. je zaradi raznih težkoč preložen na nedoločen čas.

Domače vesti.

Ljubljana, 13. novembra.

* Peč klop so zlezli narodni socijanci, ko je njih in njihovega šefa prijel naš glavni urednik ter jih pozval, naj svoja zahrbtina obrekovaja ponovijo jasno pred pričami, da bo mogoče stvar razčistiti pred sodiščem. Gospod Deržič sedaj anonimno odgovarja v Novi Pravdi, da se ne boji naših „grošenj“ (kakor da smo mi govorili s kanonom) in se otepa odgovornosti za lopovščine svojega žurnalističnega revolverja, češ on se z uredništvom N. P. nikakor ne da zamenjati. Po tej rezervaciji pa se gospod Deržič pretvori v „Novo Pravdo“ ter vprašuje našega glavnega urednika: ali čuti, kako je prijetno, če se človeka piči (primera s strupenim gadom, in sicer originalna, pa slaba ni), človek se pa čuti nedolžnega? potem pa sramežljivo pristavlja: Vam in nikomur nismo ničesar podtikali, ravnanje smo le kot kronisti, ki zabeležujemo govorice. Uredništvo „Nove Prave“. Kronisti, ki zabeležujejo govorice, s katerimi se drugim ljudem krade čast in poštenje, imajo v civiliziranem svetu že dolgo svoje posebno ime. — H gospodu Deržiču se še povrnemo.

* Velika delavčija se je zgodila pri neki železnici nekje v Jugoslaviji. Delavci niti Držič je oropal železnico za nekaj milijonov. Danes zjutraj je bil izročen nekemu sodišču. Imena Držič je sicer v naši državi dosti, vendar bi bilo dobro vedeti, če je ta neki Držič v zvezi z našo čisto in nevezano politiko. (Za tiste, ki ne razumejo postavljamo sem komentar v sledeči notici „Nove Prave“: „Nekje v Jugoslaviji je neka banka, katere solastnik je že zopet neki Krammer. Sicer je tega imena v naši državi dosti, vendar bi bilo dobro vedeti, če je ta neki — mmer v zvezi z našo visoko in nadarjeno politiko.“ Tako je volilno orožje lopovov! Op. ur.)

* Činovnik državnih železnic odgovarja g. Deržiču na njegov poziv v „Novi Pravi“, da mu ne pade niti v spanju v glavo, da bi povedal svoje ime, ker se njegovih groženj preveč boji. Najmanj kar mu je Deržič zamislil je smrt in pred smrtjo tortura se Deržičeve govore in spise z glave učiti. Smrt bi že prestal, torture pa ne. — Zavijati pa zna g. Deržič! Opravičiti ga moram, da ne zavestno, temveč bolj iz njemu lastne zmedenosti. V dotičnem dopisu je bil govor o nekaterih železniških činovnikih, Deržič pa govori takoj o napadih na celokupno južno-železniško uradništvo. Poznam južne železničarje in vem, da Deržiča visoko nadkriljujejo v pravilnem misljenju, prepričan sem, da so prav razumeli dopis. Kar se tiče dr. Zervaja in dr. Kramerja, ki jih v odgovoru imenuje mu pa moram povedati, da bodo šli napredni železničarji većinoma za njima v boj, ker so spoznali Deržičevo poprevratno brezglavost in plitkost; onadva sta pa delala za državo že davno, predno se je Deržiču sanjalo o kakem nardnem delu.

* Iz seje deželne vlade. Naredbi z dne 19. novembra 1919 in z dne 12. aprila 1920 o predpisih za mline se razveljavita. Regulacija mlevnine je s tem prepuščena prosti konkurenci. — Načelno se sklone, da se državni žitni zavod opusti in da se ustanovi mesto njega delniška družba, ki bo stala glede razdeljevanja blaga pod nadzorstvom odseka za prehrano. Direktor odseka za prehrano je pooblaščen, da se radi pre-

ustroja žitnega zavoda pogaja z važnejšimi gospodarskimi zavodi. Končno odobritev si pridrži deželna vlada. — Razni ustanovni fond, ki so bili doslej v deželni upravi, se izroče v upravo pristojnim državnim uradom. — Rešijo se nekateri posli likvidacije imovine bivše vojvodine Kranjske. Odobri se sklep občinskega sveta ljubljanskega z dne 17. julija 1920, da se v regulacijsnem načrtu severnega dela mesta Ljubljane opustita dve cesti, ki sta projektirani preko zemljišča strojnih tovarn in livarn. — Uporaba zidarske opeke malega formata, ki je že izdelana, je dovoljena še do konca leta 1921. Vsako nadaljno izdelovanje take opeke pa ostane prepovedano.

* Za uslužbenec finančne straže. Minister dr. Kukovec je napravil pri finančnem ministru predstavko radi preniklih dijet in potnih stroškov za uslužbenec finančne straže. V dopisu poudarja neodložljivo in nujno potrebo, da se službeni prejemki uslužbenecv finančne straže dvignejo.

* Klerikalei in protestanti. Iz katekizma vemo, da so klerikalei navelni in neizprosni sovražniki protestantizma. Klerikalni jezuitski SLS. pa so dolgi tudi glasovi protestantov. Ni čuda toraj, da prej-majo naši ugledni občani protestantske veroizpovedi vabilo na tajne konventikle v Jugoslovanski tiskarni.

* V zadevi agrarne reforme smo prejeli od agrarne direktije v Ljubljani naslednje obvestilo: Kot prva instanca agrarne reforme so pričeli posloovati okrožni agrarni uradi, in sicer za Štajersko v Mariboru, za Prekmurje pa v Murski Soboti. Okrožni agrarni urad za Kranjsko, s sedežem v Ljubljani, prične v kratkem posloovati, ker zaradi stanovanjskih razmer še ni mogel urediti svojevarne urada. Opozarjajo se vsi oni, ki so zainteresirani v zadevah agrarne reforme, da pazijo na to, da so prva instanca okrožni agrarni uradi in da tozadevne spise in vloge ni več naslavljati na agrarno direktijo v Ljubljani, ampak na pristojni okrožni agrarni urad. Vse zadeve prve instance rešujejo okrožni agrarni uradi, agrarna direktija v Ljubljani pa tvori druge instanco v agrarni reformnih zadevah.

* Skupščina jugoslovanskih sodnikov. Društvo slovenskih sodnikov v Ljubljani nam poroča, da je bila skupščina jugoslovanskih sodnikov v Beogradu nameravana za dan 7. novembra ter naslednje dni, da pa se je vsled ovir, nastalih v Beogradu, ter na željo srbskih in hrvatskih tovarišev odložila na poznejši čas. Dan sestanka še ni definitivno določen, skoraj gotovo pa se vrši skupščina meseca decembra.

* Vojaški pravniki. Ministrstvo vojne in mornarice ustanovi poseben internat, v katerega bodo sprejeti oni slušatelji naših pravnih fakultet, ki bi hoteli postati vojaški sodniki. V internatu bodo dobivali goienici poleg hrane tudi posebne doklade za svoje osebne potrebe. Zahtevalo se bo od prosilcev, da so vojaško službo sposobni in da so dovršili na pravni fakulteti en ali več semestrov.

* Koroški Slovenci stradajo. Na Koroškem imajo po odhodu naših uradov avstrijsko aprovizacijo, ampak samo za Nemce in nemškutarje, Slovencev pa ne dajo ničesar. Naša vlada bi morala takoj ukreniti potrebno, da se nemudoma ustavi vsak izvoz živil iz naše države v Avstrijo, ker ako že morajo stradati koroški Slovenci, zakaj bi mi stradali še Nemci, zakaj bi mi Nemce redili?

* Ruski učitelji v Jugoslaviji. Kakor poročajo beograjski listi, je ministrstvo prosvete sklenilo, da sprejme ruske učitelje-begunce v našo službo ter jih namesti po kvalifikaciji.

Gospodarstvo.

* **Jugoslovanska Mafica** sklicuje sporazumno z zastopniki vseh strank in društev za danes ob pol 12. uri v Narodnem domu v Mariboru protestni shod proti sramotni pogodbi z Italijo.

* **Predavanje** v vojni akademiji. Predavanje na višji šoli vojne akademije in v prvem letniku nižje šole v Beogradu prično se dne 1. decembra letos.

* **Zaplenjeni milijoni.** Osješki veletrgovec Hugon Hahn, ki je nameraval preko Logatca vtihtapiti v Italijo 20.000 dolarjev, ji bil na meji aretovan in doveden v ljubljanske zapore. Znesek 20.000 dolarjev je bil zaplenjen. Ta znesek odgovarja približno trem milijonom jugoslovanskih kron.

* **V Pliberku** so v gostilni napadli slovenskega zastopnika v distriktni komisiji dr. Mislja, ker je slovensko govoril.

* **Razmere na Koroškem** so neznosne, naše tamošnje ljudstvo je izročeno nemškim in nemčurkim divjakom na milost in nemilost. Prošta Einspielerja so, ko je prišel v Tinje z vozom po svoje pohištvo, napadli, pljuvali mu obraz in ga tudi tolkli, pohištvo so mu pa pokradli, ali pa — v kolikor je že bilo na vozu — razbili, tako, da ima 26.900 K škode. Avstrijski orožniški stražmojster je sicer branil prošta toliko, da ga niso ravno ubili, ampak radi njegovega pohištva ni hotel posredovati, češ da je komaj prišel tja in se noče takoj zameriti ljudstvu. Pod varstvom bajonetov je prošt Einspieler zapustil Tinje in se vrnil v Pliberk, toda že naslednji dan ga je tamošnji načelnik policije v sporazumu z angleškim zastopnikom izgnal kot „nevarnega agitatorja“ proti Prevaljem, torej iz dežele, četudi je prošt Einspieler rojen na Koroškem in tja tudi pristojen.

* **Meja med Košnjakom in St. Lovrencom.** Uradno se objavlja: Včeraj je bila določena meja Košnjakom in Sv. Lovrencom naslednja črta kot bodoča meja med Jugoslavijo in Avstrijo: Čez greben Kešeljaka na vrh k Sv. Urbanu, ki ga deli tako, da ostane cerkev še v Jugoslaviji. Odtod gre meja na greben proti Pernicam, nato po Mlaškem jarku, katerega deli do točke, kjer se stekata Krumpaški in Bistriški potok. Potem sledi meja približno dva kilometra Bistriškemu potoku in se obrne nato proti severu — približno pol kilometra severno od cerkve sv. Jerneja, na kar se nadaljuje v isti smeri do točke nekako en kilometer južnozapadno od Sv. Lovrenca. Ako bi delegati obeh interesiranih držav predložili komisiji sporazumno kako željo po spremembi te črte, se ona lahko še izvrši.

* **Število volilcev** v Mariboru. Prvi volilni okraj 209, drugi 1027, tretji 496, četrti 660, peti 1096, torej skupno 4181 volilcev. Reklamacij je bilo vloženih v Mariboru 1542. Po končni rešitvi je bilo črtanih 48 volilcev, na novo pa je bilo vpisanih 735 volilcev.

* **Mestna elektrarna** v Mariboru naznanja svojim odjemalcem, da bo dobava električnega toka dne 14. t. m. od 9. do 14. ure ustavljena.

* **Zvišanje cen** za kopališče v Mariboru. Zaradi izrednih stroškov je magistrat s 15. novembrom dalje določil sledeče cene za mestno kopališče: parna kopel 20 K, I. razred s perilom 18 K, brez perila 16 K; II. razred s perilom 14 K, brez perila 12 K; III. razred s perilom 8 K, brez perila 6 K. Vstopnice po 12 za parno kopel 200 K, za prvi razred s perilom 180 K, brez perila 160 K; II. razred s perilom 140 K, brez perila 120 K.

* **Šport** v Mariboru. Danes dne 14. t. m. se bo vršila na prostoru športne galetba Maribor v Mariboru zadnja prvenstva na tekma jesenske sezone, in sicer med mariborskim prvakom Rapirom in ljubljanskim prvakom Ilirijo. Začetek ob pol 15. uri.

* **Strajk poštnih voznikov** iz loške doline, ki je trajal par dni, je končan in promet vzpostavljen, obreda, je odpravljen tudi tovorni promet na postaji Velike Lašče. Glavni krivci stavke, neki vozniki iz Cerknice, so bili od pristojne oblasti obsejati kaznovani z globami in zaporom, ker so lovili nastopati kot nekako društvo voznikov, ki pa sploh ne obstoja.

* **V vprašanja spora med delodajalci in privatnimi nameštenci** v Zagrebu še

ni prišlo do sporazuma. Dve najmočnejši organizaciji, in sicer Savez industrijalcev in Savez trgovcev, sta odpravili, da nikakor ne moreta privoliti v kolektivno povišanje plač. Pripravljeni sta pa, da se plače uredi individualno. Za nedeljo je sklicana velika skupščina privatnih nameštencev, kjer bo padla odločitev.

* **Povišanje stanarine** v Zagrebu. Danes dopoldne se je vršila v zagrebškem mestnem načelnstvu konferenca glede povišanja stanarine. Zastopnik Saveza hišnih posestnikov je izjavil, da naj se stanarina poviša primerno današnjim razmeram. Zastopnik trgovcev je naglašal, da go trgovci pripravljeno privolijo v individualno revizijo stanarine. Predsednik Saveza državnih nastavljenecv je naglašal, da uradniki nimajo nič proti povišanju stanarine, ako država tudi njim poviša prispevke za stanarino. Le predsednik malih obrtnikov Zatluka je izjavil, da mali trgovci in obrtniki nikakor ne morejo privoliti v povišanje stanarine. Konferenca se je zaradi tega razšla brez rezultata in bo odločala sedaj vlada.

* **Državna posredovalnica za delo** je stopila v začetnem času v stik tudi z inozemskimi posredovalnicami tako, da je v stanu posredovati odslej delavne moči vseh vrst, tudi najizbraneje specialne delavne moči. Interesenti se na to opozarjajo.

* **Cepljenje pred odhodom** v Ameriko. Po naredbi zdravstvenega urada ameriške vlade se mora vsak potnik, ki pride v Ameriko, izkazati s posebnim zdravniškim izpričevalom, da je bil pred odhodom cepljen proti kozam. Potniki, ki se ne morejo izkazati s takim izpričevalom, se ne puščajo na ladjo.

* **Zaplemba velike množine srebrnih goldinarjev.** Elegantna in lepa je Tržanka Evgenija Konjedic. Je tihotapka valute, zlasti kovanega denarja. Ta Evgenija, ki je zakrknjena „šora“, je v tem poslu zelo izurjena. Vozi se kot svetovna dama v ekspresih med Ljubljano in Trstom. V Ljubljani kupuje srebrni denar ter ga iztuhotaplja v Trst, kjer ga razni spekulanti kupujejo po zelo visokih cenah. En stari srebrni goldinar velja 6—8 lir. V petek zvečer okoli pol 8. ure je bilo na peronu glavnega kolodvora precej živahno. Dunajski ekspres je že brljal za odhod proti Trstu, kar se mahoma odpro vrata drugega razreda. Iz vlaka nevoljno stopajo štirje elegantni Italijani, a za njimi lepa Evgenija v spremstvu treh carinskih paznikov. Gospodje so zelo nejevoljni na „babo“ Evgenija pa neprenehoma lomi: „Si ori, ma ga nemam niente! Niente!... Kljub vsemu tarnanju je morala stopiti v urad carinarnice ter se tam podvrči posebno delikatni operaciji. Odkrilo se je veliko čudo. Lepa Evgenija je bila pod bluzo popolnoma posvebena. Stari srebrni goldinarčki so zaženketali... Velika množina... 14 kilogramov. Goldinarčke so zaplenili... Za 14 k. olajšane Evgenijo pa so spravili v ljubljanski ekspres. Včeraj dopoldne so na glavni carinarnici šteli srebrnjake. Našli so jih 1150 komadov. Evgenija je silno jokala in zatrjevala, da je črna povera, onesta donna“, ker zasluži le 50 čentezimov pri goldinarju...

* **Vsled strahu izgubila govorico.** Dva trgovska rajenca sta si dovolila zelo neumestno šalo. Ko se je 15. letna Angela V. včeraj okoli 7. zvečer vračala proti Rožni dolini, sta jo na samotni poti izra grmovja tako prestrašila s krikom in vikom, da je vsled prestrašenja prišla ob besedo.

* **Tatvine** okoli kolodvora se silno množe. Postopaj preže na potnike ter jim iznukajo iz žepov razno listnino in dragocenosti.

* **Število vlomov** v Ljubljani ne nadno narašča. Dobro organizirana banda je zadnje dni izvršila na raznih krajih celo v eni noči več vlomov. Samo v roči od 11. na 12. t. m. je bilo pet velikih vlomov. Najbolj značilen med vsemi je vlom v branjersko stojnico na Hrvatskem trgu. Vlomilci so tam našli — pet jabolk.

* **Velika tatvina** v Zemunu. Dne 20. oktobra 1920 je bila iz potniškega voza na postaji Zemun ukradena košara Baumruk Karola ukradena s sledečo vsebino: 4 duc. nožev, vilice in žlice, potna legitimacija glaseča se na ime Marta Baroška iz Gablonca na Češkem, ček za 40.000 čeških kron, glaseč se na ime Baumruk, suknjič, siva obleka, 2 trgovski knjigi, 3 srajce, 2 ženski bluzi v skupni vrednosti 2.500 dinarjev.

Soeljalizacija premogovnikov.

Nemško delavstvo, nemški konsumenti in nemški industrijski svet živahno debatirajo o soeljalizaciji premogovnikov. Kako znano je posebna komisija izdelala načrt za soeljalizacijo premogovnikov po katerem bi vsi premogovniki ostali sicer v lasti sedanjih lastnikov, cela množina pridobljenega premoga pa bi prišla v last posebnega državnega premogovnega sveta. Ta državni premogovni svet bi odkupil za produkcijske stroške od premogovnikov cel produkt, katerega bi razdeljeval sam in bi tudi sam določeval prodajne cene. To je v bistvu soeljalizacija in centralizacija konsuma. Da bi nemško premogovno gospodarstvo ne izgubilo najvažnejšega faktorja: privatno inicijativno je v načrtu predvidena nekaka nagrada za lastnike rudnikov, ki bi z novim načinom obratovanja zviševali produkcijo. Za delavstvo, pa so določene primije. Vse investicije, vse obertovanje in amortiziranje kapitala bi nosil državni premogovni svet. Celo one investicije, ki so se izvršile proti volji državnega premogovnega sveta, ako se pozneje izkažejo koristne, bi dobil podjetnik povrnjene. O tem predloženem načrtu se sedaj posvetuje združeni odbor državnega gospodarskega sveta in državnega premogovnega sveta. Industrijska združenja so se skoro soglasno izrekla proti načrtu, češ da ne poudarjajo zadostnih garancij za potrebno produkcijo. Boje se, da bo produkcija padla, kar bi neizmerno škodovalo. Vodilna misel pri vseh načrtih mora biti težnja, da dvigne Nemčija svojo konkurenčno zmoglost. Načrt soeljalizacije komisije se je izrekel za centralistično upravo vseh naravnih zakladov. Nazor gospodarskih krogov in tudi drž. finančnega ministra pa je, da bi centralizem škodoval kakor jasno pričajo vsi centralno upravljani državni obrati. Delo združenega odbora državnega gospodarskega sveta in drž. premogovnega sveta je zelo težko, ker je v tem veljažnem vprašanju potrebna največja previdnost in je vestno treba pretehtati vse za- in protipredloge. Eden najboljših strokovnjakov v premogovnem vprašanju Hugo Stinnes je pred odborom stavil nov predlog. Po njegovem mnenju je centralna uprava nevarna in poročna. Inicijativno posameznih oseb, delavcev in podjetnikov, je na vsak način treba čuvati. Soeljalizacija ni edina pot, ki pelje k zvišanju produkciji in k zadovoljnosti delavstva. Vse konzumente, ki potrebujejo premog za svoje elektrarne, železnice itd. je treba združiti v velika podjetja, ki se raztezajo čez kolikor mogoče velike okraje. Nazvali bi ta podjetja npr. deželne, pokrajinske električne družbe, ki bi imele največ akcij premogovnega podjetja in s tem industrijsko vodstvo podjetja. Konsumenti so najbolj zainteresirani na premogovni produkciji in je logično, da industrijsko vodstvo rudnikov vzamejo sami v roke. Mislil njegovega predloga je: sistem centralne uprave opustiti, vpustiti individualno gospodarstvo na ta način, da velike skupine konsumentov vzamejo v svoje roke gospodarstvo s premogom. On hoče razčlenjenje po gospodarskih okrajih, gospodarska podjetja npr. vse elektrarne ene pokrajine bi pridobivale premog v lastni režiji. Za ta podjetja bi premogovno vprašanje ne eksistiralo več. Kar bi združenja konsumentov ne porabila, čes to množino premoga bi razpodelila država. Zastopniki delavcev v odboru so se izrekli proti temu predlogu in vsrtaajo pri načrtu soeljalizacije komisije.

* **Linjska trošarina** v Ljubljani. Za blago, ki se dovažja v Ljubljano, se je morala plačevati na liniji državna in mestna trošarina. Finančni odbor je, kakor smo že poročali, zaključil, da se državna trošarina za mesto Ljubljano odpravi in kakor nam poročajo z dnem 1. januarja 1921. Z ozirom na to, da se je plačevalo na liniji tudi trošarina za ljubljansko občino, so se poduzeli koraki, da trošarina, ki se je imela plačati državi, ostala tudi nadalje v veljavi, dokler ne da bo dobila ljubljanska občina. Ljubljanska občina je prosila to dovoljenje za pet let, kakor slišimo, se ji je dalo dovoljenje, noben trošarina za nedoločen čas. Občinske finance, ki so razmeroma še precej v redu, bodo na ta način znatno pove-

čane. Upamo, da se bo občina lotila nujnih del, posebno poprave cest.

* **Trošarina na vino.** V prvotnem načrtu finančnega zakona je bilo določeno, da mora vinogradnik plačati trošarina na vino, katerega proda. Z ozirom na to določbo je tukajšnja delegacija finančnega ministrstva napravila pravilnik, glede pobiranja trošarine. Glasom tega pravilnika bi smel vinogradnik obdržati zase samo gotovo množino neodbačenega vina, za ostalo vino pa bi moral plačati trošarina. Na intervencijo demokratičnih poslancev pri finančnem ministru, se je ta pravilnik toliko spremenil, da sme vinogradnik porabiti zase poljubno množico vina, in sicer brez vsake trošarine. Za vino pa, katerega vinogradnik proda ima plačati kupec trošarina.

* **Trošarina na meso.** Kakor nam poročajo iz Beograda, so odpravili trošarina za meso, z dnem 1. decembrom tekočega leta.

* **Naši vrednostni papirji** v Budimpešti. V Budimpešti je zadnje dni močno škofilo zanimanje za naša podjetja, ki so bila poprej v mađarskih rokah, a so se sedaj nacionalizirala, posebno Slavonija. Gutman in Našička industrija drva. Tako je Gutman poskočil kar za 1000 mađarskih kron. To je v zvezi s tem, da se bo rodila novejša rešitev vprašanja lesna industrija možno dvignila. Tudi delnice parobrodskih društev so znatno poskočile, ker se je radi poslabšanja naše valute povečala vrednost funtov in so se tonaže in tovarnišnice plačevale le v angleških funtih.

* **Trgovinska pogodba** Češkoslovaške z Jugoslavijo bo še v tem letu predložena češkemu parlamentu v ratifikacijo in sicer najbrže skupno s pogodbo Češkoslovaške z Nemčijo. Praški politični krogi so zadovoljni s pogodbo z Jugoslavijo.

* **Devizni trg** na Nemškem. Tendence cen na beogradnem trgu tekom tega tedna je bila skoraj popolnoma pod nismo trajnega naraščanja tujih deviz. Dolar, ki je notiral koncem preteklega tedna 82 mark, je poskočil na 90 mark in je notiral koncem tedna 87 mark. Zlato v gotovini je poskočilo od 46.500 mark za kg na 47.750 mark. Pri srebru je cena narastla od 14.030 na 15.000.

* **Obnova Avstrije.** Člani avstrijskega oddelka obnove komisije so dospeli v Pariz in so predložili sledeči načrt za obnovo Avstrije: Avstrija dobi za nabavo življenjskih potrebščin, surovin in kuriva kredit 250 milijonov dolarjev, ki se sorazmerno porazdeli na vsako leto tako, da Avstrija do leta 1925 ne bo potrebovala nikakega kredita več. Uporaba kredita bo kontrolirala posebna aliirana finančna komisija. Za kredit jamči vse državno premakljivo in nepremakljivo premoženje.

* **Pridelovanje riža** v Baški se letos ni posebno dobro obneslo. Računa se, da se je pridelalo letos približno 8 meterskih stotov na kat. jutru, kar je prav malo. Kultura riža je spojena z velikimi stroški in so izplača samo tedaj, če je dobra letina — vsaj 15—16 meterskih stotov na kat. jutru.

* **Prosta cona** v solunskem pristanišču. Grška vlada je dovolila potrebne kredite, da se zgradi prosta cona v solunskem pristanišču. Z uvedbo proste cone bo naša izvozna trgovina dobila velike koristi in olajšave.

* **Naša agencija** v Anversu. V Anversu v Belgiji se je ustanovila pooblašča trgovska agencija SHS. Za šefa te agencije je imenovan naš tamošnji konzul Gaston Antoine.

* **Most na Moravi.** Ministrstvo za javna dela je odobrilo kredit v znesku 1.900.000 dinarjev za popravilo mostu na Moravi pri Varvarinu.

* **Argentinska volna.** „Times“ poročajo iz Argentine: Carinska komisija je v sporazumu s finančnim ministrom sklenila, da se takoj odpravijo vse eksportne pristojbine na volno. Velede tega postanejo velike kvantitete volne sposobne za eksport.

* **Jadranska banka**, ki ima v Zagrebu svojo podružnico, se preseli v lastne prostore.

* **Razdeljevanje vagonov.** Osrednji oddelek za razdelitev vagonov, se je te dni preselil iz Zagreba v Zemun.

Borze 18. novembra

Zagreb. Današnji promet izven borze je bil malenkosten in jako rezerviran, ker so se preteklo soboto vsled padca kurzov mnogi opekli. Poslovanje z dolarji je bilo neznatno, jako živo pa se

je trgovalo z delnicami primorskih bank in društev.

Beograd. Tendence čvrsta. V jut. funti 120 do 125, francoski fran. 120 do 222, dolarji 36-25 do 36-50, lire 125 do 130. Leji 55 do 55-50, levi 40 do 41, marke 45 do 45-50, napoleoni 120 do 123. Devize: London 126 do 130, Pariz 218 do 220, Zencva 560 do 570, Milan 127 do 130, Praga 40 do 41, Dunaj 7-20 do 7-30, Berlin 44 do 45.

Dunaj. prosti promet: Zagreb 3.50 do 3.70, Budimpešta 93 do 103, ogrske žigosane 95 do 108, Praga 563 do 591, polske marke 116 do 136, dinarji 1375 do 1425, marke 663 do 668.5, leji 710 do 715, levi 500, švicarski franki 69.75 do 69.80, francoski franki 27.50, Italija 15.75, Anglija 15.50, dolarji 430, rublji 310.

Praga. devize: Berlin 113.75 do 115.25, Dunaj 17 do 18, Zagreb 60.25 do 61.25, Varšava 22.50 do 23.50, Budimpešta 17 do 18, Jugo 240 do 242, Beograd 242 do 244, Amerika 96.5 do 97.5, Anglija 324 do 326, Švica 149.50 do 149.75, Francija 5.625 do 5.655, Italija 332 do 334, Beograd 101.50 do 103.

Berlin. devize: Italija 294.50 do 295.30, London 285.70 do 286.30, Newyork 84.67 do 84.83, Pariz 491 do 492, Švica 1291.20 do 1293.80, Avstrija 23.595 do 23.655, Bukarešta 23.

Zürich. devize: Berlin 7.725, Newyork 654.5, London 22.12, Pariz 38.05, Milan 22.85, Praga 5.75, Budimpešta 1.175, Bukarešta 9.50, Varšava 1.65, Dunaj 1.75, avstrijske žigosane 1.15.

Vremensko poročilo.

Ljubljana 18. novembra 1920									
Dan		Ura		Temperatura		Vetrovi		Nebo	
18. nov.	7. ur	14. ur	21. ur	14. ur	21. ur	14. ur	21. ur	14. ur	21. ur
13. nov.	14. ur	21. ur	7. ur	14. ur	21. ur	14. ur	21. ur	14. ur	21. ur
13. nov.	14. ur	21. ur	7. ur	14. ur	21. ur	14. ur	21. ur	14. ur	21. ur

Stena v vrtalniku, ena postara 0-5 normalna 4-1 Vremenska napoved: Magleno mirno vreme. Sinoči vzhaj. danes ob 7.02 za 1.5 ob 4.26

13. nov. ob 7. uri:

Crikvenica: emp. 4.0, obl. 0, pad. 0.

Dunaj: emp. 4.0, obl. 0, pad. 0.

Lausana: emp. 4.0, obl. 0, pad. 0.

Mučil Vas glavobol? Zobobol? Trga-

nje v udi? Malo Fellerjevega pravega Elza fluida in odpravljene so bolečine! 6 dvoinatih ali 2 veliki specialni steklenici 42 K. Državna trošarina posebej. Fellerjev Elza mentolni črtnik, en komad 12 K.

Zelodec Vam ni v redu? Nekaj pravili Fellerjevih Elza-kroglic! Te so dobre! 6 skaliic 18 K. Pravi balzam, 12 steklenic 72 K. Prava švedska tinktura, 1 velika steklenica 20 K. — Omot in pošmina posebej, a najceneje. Eugen V. Feller. Stebica donja, Elza-trg številka 351, Hrvatska, 436 C.

Poslano.

Zimska sezona. Z ozirom na kratek obdobje v vseskozi konkurenčne cene si je domača tekstilna manufaktura in moda Schwab & Bizjak v Ljubljani pridobila največje simpatije p. n. občinstva, ter jo lahko glede na kakovost blaga in solidno stroškovno najtopleje priporočamo. Glej današnji oglas! ad 419 2

Za slabokrvne in po boleznih oslabele je najbolje sredstvo zdravniško priporočeno „Jadranska kapljica“, kri in moč tvorice dalmatinskega lestrno vino. Glavna zaloga M. Ravar. Ljubljana, Jarčičev trg 3. 252 10-7

Krjojač 442 3-3

Ivan Magdič

Gledališka ulica

se priporoča za izdelovanje oblek.

ŠTAMPILJE
1. kavčuka
CIRIL SITAR
LJUBLJANA
Sv. Petra cesta 15

Par lepih konj

za kočijo, 7 in 5 let starih kobil, event. z opravo in lepo kočijo vred

se po ugodni ceni preda.

Istotako

dva mlada konja

2½ in 1½ letni kobilici. — Pojasa 14 in 16 dob. Pred škofijo št. 1/III. ravatelj Pečanka. 463 2-1

Lastnik in izdajatelj
Konzorcij „Jutra“

Odgovorni urednik Vit. F. Jelenc

